

Jméno a příjmení:	Jakub Kocyan
UČO:	482800
Název, kód předmětu:	Základy akademického čtení a psaní, PSYb2980
Vyučující:	Mgr. Adam Klocek, Mgr. Tomáš Kratochvíl, Mgr. Stanislav Svačinka
Datum odevzdání:	29. 4. 2021 Seminární skupina: 01

Úkol č. 4: Porovnání dvou vědeckých textů

V této práci bych chtěl mezi sebou porovnat dva vědecké texty, které se zabývají tématem formování dojmů o druhých lidech. Konkrétně jde o klasický text Asche (1946) „*Forming Impressions of Personality*“, a jeho novou replikační studii (Nauts et al., 2014).

Asch (1946) v sérii 10 experimentů zkoumá, jak probíhá formování dojmu o druhém člověku, zde konkrétně na základě slovního popisu jeho vlastností. V prvních 4 experimentech se Asch zaměřoval na tzv. centrální vlastnosti (zde konkrétně vřelý vs. chladný, v originále „warm“ vs. „cold“) a jejich vliv na celkový dojem. V prvním experimentu, kde byly všechny ostatní vlastnosti stejné a rozdíl mezi skupinami byl pouze v této jedné charakteristice, se celkový dojem dramaticky lišil (dojem z profilu, který obsahoval vlastnost „vřelý“ byl více pozitivní než z profilu, který obsahoval „chladný“). Ve druhém experimentu, ve kterém vynechali tuto centrální vlastnost, si lidé formovali více neutrální dojem. Když charakteristiku vřelý vs. chladný nahradili ve třetím experimentu charakteristikou slušný vs. neomalený, byl její vliv na celkový dojem menší (participanti tuto vlastnost vnímali spíše jako okrajovou). Ve čtvrtém experimentu porovnávali charakteristiku „vřelý“ ve dvou rozdílných kontextech a zjistili, že její vliv opadl (z centrální vlastnosti se stala spíše okrajová) a její význam se více měnil v závislosti na daném kontextu (tzn. ostatních vlastnostech). Z těchto výsledků Asch vyvodil, že formování dojmu je organizovaný proces, ve kterém lidé nepřístupují k jednotlivým vlastnostem nezávisle, ale vnímají je ve vztahu k ostatním vlastnostem (vlastnosti mezi sebou dynamicky interagují), a zároveň dohromady jako celek. V dalších 6 experimentech pak na tuto myšlenku dále navazoval a různými způsoby ji ověřoval.

Druhý článek, kterým je replikační studie autorů Nauts et al. (2014), se zaměřuje na první, třetí a čtvrtý Aschův experiment a na tzv. primární efekt vřelosti („primacy-of-warmth effect“). Podle primárního efektu vřelosti mají informace vztahující se k vřelosti silnější vliv na budování dojmu než informace vztahující se ke kompetenci. Tradičně slouží výše zmíněné výsledky prvního Aschova experimentu jako argument pro tento efekt, byť čtvrtý experiment tento efekt zpochybňuje a sám Asch uvádí, že tento rys může být v závislosti na kontextu vnímán i okrajově. Kvůli těmto nesrovnalostem a možné dezinterpretaci se výše zmínění autoři

rozhodli provést replikaci relevantních experimentů (konkrétně 1., 3. a 4.) a ověřit, zda výsledky podporují primární efekt vřelosti anebo ne.

Metody měření a materiály, se kterými se pracovalo v originální studii, byly totožné i pro replikační studii. Rozdíl byl ovšem v administraci výzkumů, jelikož původní experimenty se konaly v laboratorních podmínkách, zatímco replikační výzkum byl administrován pomocí online dotazníku.

Dalším rozdílem byl počet participantů, který byl v replikační studii více než 3x větší ($N = 331$ vs. $N = 1023$), a tudíž můžeme s obezřetností říct, že byl vzorek reprezentativnější a síla testu větší.

Velmi významný rozdíl byl i ve zpracování sesbíraných dat. V originální studii nebyly data ze slovního popisu participantů systematicky analyzována a data z kvantitativních metod nebyly zpracována pomocí statistických analýz. Oproti tomu v replikační studii byly použity moderní statistické analýzy (např. Wilcoxonův test pořadí, chí-kvadrát test pro porovnání rozložení, obsahová analýza, ANOVA a t-testy pro porovnání průměrů atd.).

Co se samotných výsledků týče, v replikační studii se ukázalo, že charakteristika vřelost vs. chladnost nebyla více centrální než ostatní vlastnosti, resp. důležitější a více ovlivňující celkový dojem se ukázala charakteristika „inteligentní“ (vztahující se ke kompetenci), což je v rozporu s výsledky Aschova prvního experimentu. Na druhou stranu, výsledky týkající se dalších experimentů (experimenty 3 a 4), byly v replikační studii shodné s Aschovými. Konkrétně se ukázalo, že byt je charakteristika vřelý vs. chladný důležitá a ovlivňuje celkový dojem (např. má větší vliv na celek než charakteristika slušný vs. neomalený) je i tato charakteristika závislá na kontextu a může být i okrajová.

Celkově vzato jsou výsledky replikace vyjma prvního experimentu ve shodě s výsledky Aschových experimentů a jeho teorií. Primární efekt vřelosti tedy tyto závěry nepodporují a celkově spíše dávají za pravdu Aschově teorii, že vliv a podoba jednotlivých charakteristik závisí na interakci s ostatními charakteristikami a celku jako takovém. Navíc, díky zmíněným zlepšením, které přinesla replikační studie, jsou tyto výsledky pro teorii silnější oporou než výsledky původní.

Reference:

Asch, S. E. (1946). Forming impressions of personality. *The Journal of Abnormal and Social Psychology*, 41(3), 258–290. <https://doi.org/10.1037/h0055756>

Nauts, S., Langner, O., Huijsmans, I., Vonk, R., & Wigboldus, D. H. J. (2014). Forming Impressions of Personality. *Social Psychology*, 45(3), 153–163. <https://doi.org/10.1027/1864-9335/a000179>

Kritérium hodnocení úkolu	Podíl	Splněno	Body
Účelné shrnutí pro obě studie	14%	0,5	0,7

Účelné porovnání studií (podobnosti, rozdíly)	14%	1	0,7
Vyvození vlastních opodstatněných závěrů	16%	1	0,8
Kvalita argumentace, její opora v textu, pospolitost, uvědomování si limitů	14%	1	0,7
Stylistika projevu a srozumitelnost	14%	1	0,7
Obsahové strukturování a plynulá návaznost textu	14%	1	0,7
Formální náležitosti a formální strukturování textu	14%	1	0,7
Maximální počet bodů Získaný počet bodů	5		4,65

Kvalitně odvedená práce. Velmi se mi líbilo, že je text formálně rozdělen na shrnující část a část porovnání. Dobře se mi v textu orientovalo. Uchopení porovnání po kategoriích dle IMRaD považuji za vhodné. Co bych možná ještě doplnil/změnil – shrnutí první a druhé studie nebyla úplně účelová vzhledem k následnému porovnání. Složila spíše pro vytvoření konceptuální představy o obou studiích. Co by se mi více líbilo, kdyby dílčí informace, které jsme se jako čtenáři dozvěděli v rámci shrnující části, byly následně využity pro porovnávání. Ale dávám spíše jako předmět k zamyšlení. Tak jak to je teď to pro mě také fungovalo.

Adam Klocek